

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 138510 23 Rev
Banjaluka: 12.9.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanje Bundalo, predsjednica vijeća, Senada Tice i Davorke Delić, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja I. d.o.o., N.G., kog zastupaju advokati M.Đ. i D.Đ., B., protiv tužene Republike Srpske – Uprava, B., koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, B., radi isplate, vrijednost spora 343.266,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 138510 23 Pž od 9.3.2023. godine, na sjednici održanoj 12.9.2023. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 138510 22 Ps od 20.1.2023. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži da se obaveže tužena da mu isplati iznos od 343.266,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 21.4.2022. godine do isplate i iznos od 114.422,00 KM na ime dospjele zatezne kamate.

Obavezan je tužitelj da tuženoj na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 12.317,50 KM u roku od 30 dana od dana prijema prepisa presude, dok je preko dosuđenog iznosa zahtjev odbijen.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 138510 23 Pž od 9.3.2023. godine, odbijena je žalba tužitelja i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova žalbenog postupka.

Tužitelj revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka, zbog pogrešne primjene materijalnog prava, zbog povrede odredbe člana 121. Ustava Republike Srpske, zbog povrede člana 6. stav 1. i člana 13. Evropske konvencije o osnovnim ljudskim pravima i slobodama i zbog povrede odredbe člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku Konvenciju, sa prijedlogom da se pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji, a tužena obaveže na naknadu troškova prvostepenog postupka u iznosu od 24.091,25 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 20.1.2023. godine, troškova na ime sastava žalbe i revizije u iznosima od po 3.316,00 KM, takse na tužbu i presudu u iznosu od 6.000,00 KM i takse na žalbu i reviziju u iznosima od po 4.500,00 KM, ili ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tužena u odgovoru predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja o kom je odlučeno izrekom prvostepene presude.

U toku postupka pred prvostepenim sudom je utvrđeno:

da su tužitelj i tuženi, nakon sprovedenog postupka javne nabavke i izbora tužitelja za najpovoljnijeg ponuđača, odlukom broj ... od 22.6.2006. godine, zaključili Ugovor o ustupanju radova na rješavanju prigovora stavljenih u postupku izlaganja (u daljem tekstu: Ugovor), broj ... od 12.7.2006. godine;

da su tačkom 5. Ugovora utvrđene obaveze Uprave, koje su se sastojale u ustupanju planova, elaborata i drugih podataka potrebnih za rad izvođača bez naknade, stručnom nadzoru u toku izvođenja radova i pregledu i ovjeri radova;

da su tačkom 6. Ugovora utvrđene obaveze tužitelja, kao izvođača, koje su se sastojale u izvođenju glavnih radova (rješavanje prigovora stavljenih u postupku izlaganja podataka i sprovođenju promjena na digitalnim planovima i spisku prigovora) i sačinjavanju tehničkog izvještaja sa izvještajem o realizaciji radova, a ugovoreno je da se ovi radovi izvedu u roku od 6 mjeseci od dana potpisivanja ugovora;

da su ugovarači zaključili anekse broj ... od 10.1.2007. godine (odnosi se na izmjenу ugovorenog roka za izvršenje preuzetih obaveza) i broj ... od 23.10.2009. godine (dopunjena tačka 2. Ugovora vezano za utvrđenje iznosa koji će biti isplaćen na ime ukupne vrijednosti izvedenih radova);

da je tužena na ime izvršenih radova isplatila tužitelju iznos od 342.898,98 KM;

da prema nalazu vještaka geodetske struke R.N., koji nalaz je sačinjen 15.9.2014. godine za potrebe u parnici broj 57 0 Ps 096014 12 Ps, vrijednost izvedenih nenaplaćenih radova od strane tužitelja iznosi 175.425,00 KM;

da je D.G. sačinio zapisnik o izvršenom nadzoru broj ... od 19.12.2016. godine u kom je konstatovano da je ukupna vrijednost radova koje je izveo tužitelj 455.635,00 KM, a da vrijednost nenaplaćenih radova iznosi 114.422,00 KM;

da je presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 096014 12 Ps 2 od 13.4.2018. godine, obavezana tužena da tužitelju za izvedene radove isplati iznos od 47.791,45 KM na ime glavnog duga i iznos od 47.791,45 KM na ime zatezne kamate, te iznos od 196.046,48 KM na ime glavnog duga sa zakonskom zateznom kamatom počev od 13.4.2018. godine do isplate;

da je presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 096014 18 Pž 2 od 9.11.2018. godine, prvostepena presuda preinačena tako što je odbijen zahtjev za isplatu iznosa od 196.046,48 KM sa zateznom kamatom i dosuđeni troškovi postupka sa iznosa od 35.430,00 KM sniženi na iznos od 17.968,04 KM, dok je u preostalom dosuđujućem dijelu prvostepena presuda potvrđena;

da je presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj od 57 0 Ps 096014 19 Rev 2 od 16.5.2019. godine revizija tužitelja odbijena, a odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj AP-3185/19 od 17.2.2021. godine, odbijena je apelacija tužitelja.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP-u), sud je odlučio kao u izreci.

Sud nalazi da je u parnici broj 57 0 Ps 096014 12 cijenjen prigovor da je plaćanje izvedenih radova izostalo „jer prelaze 50% vrijednosti glavnog projekta“, te zaključuje da se u ovoj parnici sud ne može „iznova baviti“ pitanjem osnovanosti zahtjeva tužitelja na osnovu odredbi Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 44/04, 19/05, 52/05, 94/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09, 60/10 i 87/13 – u daljem tekstu: ZJN-a) i odredbi Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04 – u daljem tekstu: ZOO-a), jer se time bavio sud koji je donio pravosnažnu odluku. Zato nalazi da bi se radilo o presuđenoj stvari „za svaki zahtjev tužitelja kojim je ponovno traženo plaćanje ovih radova pozivanjem na zaključeni ugovor, aneks, pa čak i naknadu štete koja proizilazi na bilo koji način iz tog ugovora“ (član 67. ZPP-u).

U daljem obrazloženju odluke, prvostepeni sud navodi da se tužitelj u parnici broj 57 0 Ps 096014 12 „nije pozivao na zaštitu intelektualne svojine“, ali da je „izveo iste dokaze“.

Sud smatra da se pod pojam autorskog djela ne može podvesti prikupljanje i unos podataka u bazu u skladu sa ugovorom zaključenim sa vlasnikom baze, jer se radi o tehničkim poslovima koji bez baze „nemaju nikakvu praktičnu primjenu“.

Sud nalazi da tužitelj „nije ni predlagao ni izveo dokaze“ na temelju kojih bi se moglo utvrditi da se radi o autorskom djelu, dok je tužena sa druge strane „ispitivanjem svjedoka“ potvrdila navode da se radilo o izvođenju tehničkih poslova prikupljanja i unošenja podataka u bazu koju je sačinila tužena i, u svrhu ispunjenja ugovornih obaveza tužitelja, bazu dala tužitelju na korišćenje.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvaća činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tužitelja i potvrđuje prvostepenu presudu.

Sud smatra da je u ovoj parnici osnovno sporno pitanje da li se radovi koje je tuženi izveo po Ugovoru, mogu smatrati intelektualnom svojinom u smislu odredbe člana 4. stav 1. Zakona o autorskim i srodnim pravima („Službeni glasnik BiH“, broj 63/2010 – u daljem tekstu: ZASP-a), ili ne.

Sud pravilnim nalazi zaključak prvostepenog suda da je tužitelj prikupljao i unosio podatke u već formiranu bazu od strane tužene, pa se takvi radovi ne mogu podvesti pod pojam intelektualne svojine. Ove radnje tužitelja, po shvatanju drugostepenog suda, „prije bi se mogle podvesti pod nezaštićenu tvorevinu“, definisanu članom 8. ZASP-a.

Sud je neosnovanim cijenio žalbeni navod da nije primjenjena odredba člana 141. ZASP kojom je definisan pojam baze podataka, jer da radovi koje je izveo tužitelj „nemaju ni jedno

obilježje baze podataka“ s obzirom da je tužitelj „samo izvodio ugovorene radove i nije samoinicijativno izradio bazu podataka“.

Sud nalazi da je suština tužbenog zahtjeva plaćanje izvedenih radova, o kom zahtjevu je već pravosnažno presuđeno, pa to ne daje pravo tužitelju da plaćanje istih radova traži po osnovu zaštite intelektualne svojine.

Stav je suda da je neosnovano pozivanje tužitelja na „Priručnik iz oblasti intelektualnog vlasništva za sudije“, jer se ne radi o „izvoru prava i obaveznoj pravnoj normi“.

Sud neosnovanim cijeni pozivanje tužitelja na povrede odredbi člana 6. stav 1. i člana 13. Evropske Konvencije, jer mu je omogućeno da u punom obimu ostvaruje zaštitu svojih prava u sudskom postupku i u postupku pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine.

Neosnovanim cijeni i navode da je povrijeđena odredba člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku Konvenciju, jer nije dokazao da izvedeni radovi potpadaju pod pojam intelektualne svojine.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

Tužitelj u ovoj parnici traži isplatu izvedenih radova (s tim da je glavni dug uvećan za dospjele zatezne kamate do utuženja) temeljem odredbi ZASP-a, konkretno odredbe člana 141.

Nesporna je činjenica da je tužitelj temeljem zaključenog ugovora sa Upravom izvodio radove utvrđene u članu 6. Ugovora.

Tužitelj je radi naplate izvedenih radova vodio parnicu protiv tužene koja je okončana djelimičnim usvajanjem tužbenog zahtjeva (presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 096014 12 Ps 2 od 13.4.2018. godine, presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 096014 18 Pž 2 od 9.11.2018. godine, presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj od 57 0 Ps 096014 19 Rev 2 od 16.5.2019. godine i odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj AP-3185/19 od 17.2.2021. godine).

U toj parnici tužena je, pravosnažnom presudom, obavezana da tužitelju na ime izvedenih radova isplati iznos od 47.791,45 KM na ime glavnog duga i iznos od 47.791,45 KM na ime zatezne kamate, dok je tužbeni zahtjev odbijen za isplatu iznosa od 196.046,48 KM sa zateznom kamatom.

U toj parnici sudovi su odluku zasnovali na primjeni odredbi člana 262., 600., 622. i 623. ZOO-a i odredbi člana 11. stav 4. tačka d) alineja 1. i 2. i člana 39. stav 3. ZJN-a, sa obrazloženjem da je tužena izvršila plaćanja u skladu sa osnovnim ugovorom i aneksima, a da „za poslove čije se plaćanje traži nikad nije zaključen aneks ugovora“.

Tužitelj u ovoj parnici tužbom traži plaćanje izvedenih radova koji su bili predmet zahtjeva i u parnici broj 57 0 Ps 096014 12, s tim da je sada pravni osnov tužbenog zahtjeva ZASP-a.

Tužba se zasniva na tvrdnji da izvedeni radovi predstavljaju intelektualnu svojinu tužitelja koju tužena koristi bez odobrenja tužitelja, kao vlasnika.

Zahtjevom postavljenim u tužbi tužitelj je tražio utvrđenje da tužena bez naknade počev od 12.11.2013. godine koristi intelektualnu svojinu tužitelja (bazu podataka), da mu za neovlašteno korišćenje u periodu od 12.11.2013. godine do utuženja 12.4.2022. godine isplati mjesečnu naknadu u iznosu od po 3.000,00 KM, a ubuduće pa sve do 12.11.2028. godine plaća naknadu u mjesečnom iznosu od 36.000,00 KM sa zateznom kamatom.

Opredjeljenim zahtjevom traži isplatu iznosa od 343.266,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 21.4.2022. godine do isplate i isplatu dospjele zatezne kamate u iznosu od 114.422,00 KM.

Član 1. tačka d) ZASP-a navodi da se njime, između ostalog, uređuje zaštita autorskog prava i srodnih prava. Članom 3. stav 1. propisuje da zaštita srodnih prava, u skladu sa ovim zakonom, ni na koji način ne utiče na prava autora čija su djela zaštićena ovim zakonom, a stavom 2. da se odredbe ovog zakona o sastojcima autorskog djela, pretpostavci autorstva, koautorima, autorima spojenih djela, sadržini autorskih imovinskih prava i drugih prava autora, sadržinskim ograničenjima autorskog prava, početku i učincima isteka rokova trajanja autorskog prava, odnosu između autorskog prava i prava svojine, te o autorskom pravu u pravnom prometu, primjenjuju na odgovarajući način i na srodna prava, osim ako je u petom dijelu ovog zakona drugačije određeno.

Član 4. stav 1. ZASP-a propisuje da se autorskim djelom smatra individualna duhovna tvorevina iz oblasti književstva, nauke i umjetnosti bez obzira na vrstu, način i oblik izražavanja, ako ovim zakonom nije drugačije određeno, dok stavom 2. taksativno navodi šta se naročito smatra autorskim djelom. određuje šta se smatra zaštićenim djelom autorskim djelom. Prema članu 5. ZASP-a osnutak djela, nezavršeno djelo, naslov i drugi sastojci djela, ako predstavljaju individualne duhovne tvorevine, zaštićeni su kao samostalno autorsko djelo, dok je članom 6. stav 1. propisano da su prevodi, prilagođavanja, muzički aranžmani, muzičke obrade i druge prerade originalnih autorskih djela koje predstavljaju individualnu duhovnu tvorevinu, zaštićeni kao samostalno autorsko djelo. Prema odredbi člana 7. stav 1. ZASP-a autorskim djelom smatraju se i zbirke autorskih djela ili druge građe (između ostalog i baze podataka) koje s obzirom na izbor, raspored ili način izlaganja svoje sadržine, predstavljaju samostalne individualne duhovne tvorevine. Prema stavu 3. ovog člana, baze podataka predstavljaju zbirke samostalnih djela, podataka ili druge građe u bilo kakvom obliku koja je sistematski i metodički sređena i pojedinačno dostupna na elektronski ili drugi način.

Članom 8. stav 1. ZASP-a taksativno je određeno koje tvorevine nemaju autorskopravnu zaštitu.

U glavi VI ZASP-a koja nosi naziv „Prava proizvođača baze podataka“, u članu 141. stav 1. decidirano je određen pojam „Baza podataka“, tako da ona u smislu te odredbe predstavlja *zbirku samostalnih* djela, podataka ili druge građe u bilo kojem obliku koja je sistematski ili metodično uređena i pojedinačno pristupačna putem elektronskih ili drugih sredstava i kod koje je pribavljanje, verifikacija ili predstavljanje njene sadržine tražilo kvalitativno ili kvantativno znatno ulaganje ljudskih, tehničkih ili finasijskih sredstava. Proizvođač baze podataka je pravno ili fizičko lice koje preuzima inicijativu i preuzima rizik ulaganja sredstava navedenih u stavu 1. u njeno izgrađivanje (stav 2.). Zaštita baze podataka ili njene sadržine, prema odredbama ovog odjeljka, nezavisna je od njene zaštite autorskim pravom ili drugim pravima. Uključivanjem građe u bazu podataka i njenim korišćenjem ne smije se zadirati u prava koja postoje na toj građi (stav 3.). Prava proizvođača baze taksativno su nabrojana u odredbi člana 143. ZASP-a.

Baza podataka može da se štiti na dva načina. Prvi način je da se štiti kao autorsko djelo, zbirka, pod uslovom da je originalna, odnosno da izbor, raspored ili način izlaganja sadržine baze predstavlja individualnu duhovnu tvorevinu, a drugi način putem posebnog prava proizvođača baze podataka u kom slučaju zaštitu uživa lice koje je preduzelo inicijativu i uložilo sredstva u izradu baze podataka.

U konkretnom slučaju, s obzirom na činjenične navode tužbe i činjenice utvrđene tokom postupka, radi se o srodonpravnoj zaštiti baze podataka prema članu 141. ZASP-a. Za ovaj oblik zaštite se ne traži originalnost ili individualnost jer je smisao da se zaštiti investicija u stvaranju baze podataka.

Tužitelj je navode da radovi koje je izveo na osnovu Ugovora pravno predstavljaju Bazu podataka po članu 141. ZASP-a, dokazivao Ugovorom i aneksima, nalazom vještaka geodetske struke R.N. od 21.3.2014. godine i dopune nalaza od 15.9.2014. godine i zapisnikom o izvršenom nadzoru inspektora tužene D.G. od 19.12.2016. godine.

Vještak geodetske struke R.N. je pošao od stanja početne baze podataka k.o. N.G. 1 dobijene od Uprave (snimanje 1.956 parcela, snimanje 1.748 objekata i isplanjenje 707 objekata) sa podacima konačne digitalne baze koja je formirana nakon izvedenih radova od strane tužitelja (snimanje 3.078 parcela, snimanje 2.016 objekata i isplanjenje 926 objekata), te utvrdio količinu radova u bazi podataka izvedenih od strane tužitelja (snimanje 1.112 parcela, snimanje 268 objekata i isplanjenje 219 objekata). Vještak je potvrdio u nalazu da je promjene u bazi digitalnog plana vršio tužitelj na osnovu izvršenih terenskih mjerenja po nalogu Komisije koju je formirala Uprava.

Iz zapisnika o izvršenom nadzoru proizilazi da je stvarna količina radova koje je izveo tužitelj utvrđena krajem 2013. godine, nakon što je digitalna baza stavljena u službenu upotrebu objavom u „Službenom glasniku RS“, broj 96/13 od 12.11.2013. godine. U zapisniku je potvrđeno da je u prikupljanju podataka i izradi elaborata radio isključivo tužitelj i da su sve promjene u digitalnoj bazi do 12.11.2013. godine rađene na osnovu podataka koje je dostavio tužitelj, a nakon toga promjene vrše uposlenici Uprave.

Oba nižestepena suda ocjenom izvedenih dokaza dolaze do istog zaključka da izvedeni radovi po Ugovoru ne predstavljaju izradu baze podataka, tj. intelektualnu svojinu tužitelja već tehničke radove koji ne spadaju pod zaštitu ZASP-a. Zaključak su zasnovali i na utvrđenju da je Uprava imao analognu i potom digitalnu bazu podataka koju je nakon zaključenja Ugovora tužitelju dao na raspolaganje, zajedno sa ostalom nužnom dokumentacijom za ispunjenje njegovih ugovornih obaveza.

Kada se ima u vidu tačka 6. Ugovora kojom su utvrđene glavne obaveze tužitelja kao izvođača, (rješavanje prigovora stavljenih u postupku izlaganja podataka i sprovođenju promjena na digitalnim planovima i spisku prigovora), kojim članom nije utvrđena obaveza izrade baze podataka, i da je tužena iskazima svjedoka (P.B., D.G., N.B.) dokazala da je tužitelj sve ugovorne obaveze rješavanja prigovora radio po uputama Komisije za izlaganje, pravilnim se ukazuje zaključak sudova da radnje tužitelja imaju karakter tehničkih radnji čija je konačna svrha unošenje podataka u postojeću Bazu podataka vlasništvo tužene, a ne karakter radnji kojima je izrađena nova Baza podataka koja je intelektualna svojina tužitelja.

Kao što je rečeno, tužitelj Ugovorom nije preuzeo obavezu izrade Baze podataka, nije ulagao svoja finansijska sredstva jer su mu izvedeni radovi plaćeni, a nije stvorio bazu podataka već je postojeća Baza koja je vlasništvo tužene dopunjena, a kod tako utvrđenih činjenica pravilno je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja.

Kod takvog stanja stvari, ovaj sud nalazi da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, niti ima nedostataka u donošenju pobijane odluke na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, pa je revizija tužitelja odbijena temeljem člana 248. ZPP.

Predsjednica vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić